

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

27 oktober 2016

HERZIENING VAN DE GRONDWET

**Voorstel tot herziening van artikel 12
van de Grondwet, teneinde de
termijn van de inverzekeringstelling
op achtenveertig uur te brengen**

(ingediend door de heer Olivier Maingain en
mevrouw Véronique Caprasse)

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

27 octobre 2016

RÉVISION DE LA CONSTITUTION

**Proposition de révision de l'article 12
de la Constitution visant à
porter le délai de la garde à
vue à quarante-huit heures**

(déposée par M. Olivier Maingain et
Mme Véronique Caprasse)

SAMENVATTING

De Grondwet bepaalt dat de aanhoudingstermijn niet langer dan vierentwintig uur mag duren. Uit de praktijk blijkt echter dat die beperking van de inverzekeringstelling niet langer beantwoordt aan de behoeften van het veld, meer bepaald als gevolg van de groeiende complexiteit van de gerechtelijke onderzoeken, noch aan de rol van de onderzoeksrechter, die borg staat voor een evenwicht tussen de noodzakelijke onderzoeksverplichtingen en de onontbeerlijke bescherming van de individuele bewegingsvrijheid.

Dit voorstel tot herziening strekt er bijgevolg toe de maximale duur van de inverzekeringstelling voor alle misdrijven op achtenveertig uur te brengen. Die aanhouding moet altijd zijn gestoeld op een met redenen omklede beslissing van de met het onderzoek belaste rechter, die onafhankelijk moet zijn van het openbaar ministerie.

Om het noodzakelijke evenwicht te waarborgen tussen het goede verloop van de strafrechtelijke onderzoeken en de eerbiediging van de grondrechten van de rechtzoekenden, moet de met het onderzoek belaste rechter vóór het einde van elke periode van twaalf uur over het verloop van die onderzoeksverplichtingen worden ingelicht.

RÉSUMÉ

La Constitution prévoit que le délai d'arrestation ne peut dépasser vingt-quatre heures. Or il ressort de la pratique que la limitation du délai de la garde à vue à vingt-quatre heures ne permet plus de répondre aux besoins du terrain, notamment en raison de la complexification croissante des enquêtes judiciaires, ni au rôle du juge d'instruction en tant que garant d'un équilibre entre les nécessaires devoirs d'enquête et l'indispensable protection de la liberté individuelle d'aller et venir.

Par conséquent, la présente proposition de révision vise à porter le délai maximal de la garde à vue à quarante-huit heures pour toutes les infractions. Cette arrestation doit toujours être décidée en vertu d'une ordonnance motivée du juge chargé de l'instruction, qui doit être indépendant du ministère public.

Afin d'assurer le nécessaire équilibre entre le bon déroulement des enquêtes judiciaires et le respect des droits fondamentaux des justiciables, le juge chargé de l'instruction doit être informé, avant l'échéance de chaque période de douze heures, du déroulement des devoirs de l'enquête.

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
cdH	:	centre démocrate Humaniste
VB	:	Vlaams Belang
PTB-GO!	:	Parti du Travail de Belgique – Gauche d'Ouverture
DéFI	:	Démocrate Fédéraliste Indépendant
PP	:	Parti Populaire
Vuye&Wouters	:	Vuye&Wouters

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:

DOC 54 0000/000:	Parlementair document van de 54 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV:	Beknopt Verslag
CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN:	Plenum
COM:	Commissievergadering
MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Abréviations dans la numérotation des publications:

DOC 54 0000/000:	Document parlementaire de la 54 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA:	Questions et Réponses écrites
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral
CRABV:	Compte Rendu Analytique
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN:	Séance plénière
COM:	Réunion de commission
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.dekamer.be
e-mail : publicaties@dekamer.be

De publicaties worden uitsluitend gedrukt op FSC gecertificeerd papier

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.lachambre.be
courriel : publicaties@lachambre.be

Les publications sont imprimées exclusivement sur du papier certifié FSC

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Inleiding

In de jongste verklaring tot herziening van de Grondwet (*Belgisch Staatsblad* van 28 april 2014) werd artikel 12, derde lid, van de Grondwet voor herziening vatbaar verklaard. De betrokken bepaling luidt: “Behalve bij ontdekking op heterdaad kan niemand worden aangehouden dan krachtens een met redenen omkleed bevel van de rechter, dat moet worden betekend bij de aanhouding of uiterlijk binnen vierentwintig uren”.

Die bepaling werd geformuleerd in 1831 en blijkt in de praktijk niet langer te beantwoorden aan de behoeften van het veld, meer bepaald als gevolg van de groeiende complexiteit van de gerechtelijke onderzoeken, noch aan de rol van de onderzoeksrechter, die borg staat voor een evenwicht tussen de noodzakelijke onderzoeksverplichtingen en de onontbeerlijke bescherming van de individuele bewegingsvrijheid.

De indieners van dit voorstel tot herziening wensen echter niet in te spelen op bijzondere gebeurtenissen, hoe tragisch ook, maar willen een antwoord bieden op de tekortkomingen van artikel 12, derde lid, van de Grondwet, waarop is gewezen door de deskundigen die op 8, 15, 22 en 29 januari 2016 in de tijdelijke commissie “Terrorismebestrijding” werden gehoord.

Herziening van de Grondwet

De op 22 januari 2016 door die commissie gehoorde constitutionnalisten vonden allen dat, blijkens de verklaring tot herziening van de Grondwet, artikel 12, derde lid, moet worden gewijzigd om beter tegemoet te komen aan de Salduz-rechtspraak, die *de facto* een verlenging van de maximumtermijn van de inverzekeringstelling vergt. Zoals professor Velaers eraan heeft herinnerd, moeten uit Salduz-wet verdere gevolgen worden getrokken.

Meer fundamenteel heeft artikel 12 van de Grondwet betrekking op de vrijheid van de persoon in de context van titel II “De Belgen en hun rechten”. Aldus vormt die vrijheidsbenaming, voor iemand die bovendien onschuldig wordt geacht, een ernstige schending van zijn grondrechten. Ze moet dus met de grootste terughoudendheid worden toegepast en alleen indien ze absoluut noodzakelijk is. Elke beperking van die vrijheid moet bijgevolg in de Grondwet worden opgenomen, om niet te zeggen worden gebetonneerd.

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Introduction

Dans la dernière déclaration de révision de la Constitution (*Moniteur belge* du 28 avril 2014), l'article 12, alinéa 3, de la Constitution a été déclaré ouvert à la révision. Cette disposition stipule que “[h]ors le cas de flagrant délit, nul ne peut être arrêté qu'en vertu de l'ordonnance motivée du juge, qui doit être signifiée au moment de l'arrestation, ou au plus tard dans les vingt-quatre heures”.

Libellée en 1831, il ressort de la pratique que cette disposition ne permet plus de répondre aux besoins du terrain, notamment en raison de la complexification croissante des enquêtes judiciaires, ni au rôle du juge d'instruction en tant que garant d'un équilibre entre les nécessaires devoirs d'enquête et l'indispensable protection de la liberté individuelle d'aller et venir.

Les auteurs de la présente proposition de révision ne souhaitent toutefois pas répondre à des événements particuliers, aussi tragiques soient-ils, mais aux lacunes de l'article 12, alinéa 3, de la Constitution, telles que mises en exergue par les experts auditionnés en Commission temporaire “Lutte contre le terrorisme” les 8, 15, 22 et 29 janvier 2016.

Révision de la Constitution

Les constitutionnalistes auditionnés en Commission le 22 janvier ont tous considéré qu'il ressortait de la déclaration de révision de la Constitution que l'article 12, alinéa 3, devait être modifié pour mieux répondre à la jurisprudence Salduz, laquelle nécessite de fait une prolongation du délai maximal de la garde à vue. Comme l'a rappelé le professeur Velaers, “il s'agit d'appliquer l'effet ricochet de la loi Salduz”.

De manière plus fondamentale, l'article 12 de la Constitution vise la liberté individuelle dans le titre II “Des Belges et de leurs droits”. La privation de liberté d'une personne, qui plus est présumée innocente, constitue ainsi une entrave majeure aux droits fondamentaux d'un individu, laquelle doit être appliquée avec le plus de parcimonie possible et uniquement en cas d'absolue nécessité. Par conséquent, toute limitation apportée à cette liberté doit être prévue, si pas bétonnée, dans cette même Constitution.

Verlenging van de inverzekeringstellingstermijn

Uit een rechtsvergelijkend onderzoek blijkt dat de meeste Europese landen de maximale duur van de inverzekeringstelling op meer dan vierentwintig uur hebben gebracht, met een mogelijkheid tot verlenging als de ernst van het onderzochte misdrijf dat verantwoordt.

Volgens de indieners van dit voorstel is de verlenging van de grondwettelijke termijn van vierentwintig uur naar achtenveertig uur noodzakelijk, hoewel het hier gaat om een maximummogelijkheid die geval per geval moet worden onderzocht afhankelijk van de vereisten van het onderzoek.

De onderzoeksrechters, de heer Guy Cumps, ondervoorzitter van het Vast Comité P, de heer Marc Bossuyt, emeritus voorzitter van het Grondwettelijk Hof en de heer Paul Van Tigchelt, directeur van het OCAD, menen immers dat de termijn van vierentwintig uur voorbijgestreefd is en dat moet worden overgestapt op een termijn van achtenveertig uur, ongeacht het type misdrijf dat wordt vervolgd. Een eenvormige termijn van achtenveertig uur voor alle misdrijven zou het mogelijk maken de verhoren en andere onderzoeksdaden te plannen, de waarachtigheid van de feiten na te gaan en in de beste omstandigheden te komen tot conclusies *à charge* of *à décharge*.

De termijn van de inverzekeringstelling laten afhangen van de kwalificatie van het misdrijf dat wordt vervolgd, zou daarentegen niet stroken met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Die inschatting moet geschieden door een onafhankelijke en onpartijdige rechter, uitsluitend in het licht van de vereisten van het onderzoek. Het merendeel van de deskundigen is voorts van mening dat een termijn van tweeënzeventig uur een te grote inperking zou zijn van de individuele vrijheid.

De Salduz-wet is overigens in 2011 gewijzigd om de rechter te machtigen in bepaalde omstandigheden en bij ernstige aanwijzingen van schuld een bevel tot verlenging met vierentwintig uur uit te vaardigen. De *ratio legis* van die wijziging was destijds al het verhelpen van de grote moeilijkheid om alle noodzakelijke onderzoeksdaden binnen de grondwettelijk bepaalde termijn van vierentwintig uur uit te voeren: verhoren en/of confrontaties (met of zonder tolken), huisbezoeken met toestemming, veder speurwerk, inbeslagnames, analyses, het opstellen van processen-verbaal, de voorleiding van de verdachte voor de rechter enzovoort¹.

¹ ROMBOUX, "Privation de liberté", *Postal Mémoires*, juni 2013, blz. 55.

Prolongation du délai de la garde à vue

Il ressort d'un examen de droit comparé que la plupart des États européens ont porté la durée maximale de la garde à vue à plus de vingt-quatre heures, avec des possibilités de prolongation si la gravité de l'infraction faisant l'objet de l'enquête le justifie.

Selon les auteurs de la présente proposition, la prolongation du délai constitutionnel de vingt-quatre heures à quarante-huit heures s'avère nécessaire, bien qu'il s'agisse là d'une faculté maximale à examiner au cas par cas en fonction des nécessités de l'enquête.

Les juges d'instruction, M. Guy Cumps, vice-président du Comité permanent P, M. Marc Bossuyt, président émérite de la Cour constitutionnelle, ou encore M. Paul Van Tigchelt, directeur de l'OCAM, ont en effet tous estimé que le délai de vingt-quatre heures était dépassé et qu'il convenait de passer à quarante-huit heures, quel que soit le type d'infractions poursuivies. Un délai unique de quarante-huit heures pour toutes les infractions permettrait ainsi de mieux planifier les auditions et autres devoirs d'enquête, de vérifier leur véracité et d'aboutir à des conclusions à charge ou à décharge dans de meilleures conditions.

Distinguer le délai de la garde à vue selon la qualification des infractions poursuivies ne résisterait, en revanche, pas à un examen de constitutionnalité au regard des articles 10 et 11 de la Constitution. Cette appréciation doit être réalisée par un juge indépendant et impartial au vu des nécessités de l'enquête uniquement. La majorité des experts ont, en outre, estimé qu'un délai de septante-deux heures irait trop loin dans les limites apportées à la liberté individuelle.

La loi Salduz a d'ailleurs été modifiée en 2011 pour permettre au juge de prendre une ordonnance de prolongation de vingt-quatre heures dans certaines circonstances et en présence d'indices sérieux de culpabilité. La *ratio legis* de cette modification était déjà, à l'époque, de pallier la grande difficulté d'accomplir tous les actes d'enquête nécessaires dans le délai constitutionnel de vingt-quatre heures: auditions et/ou confrontations (avec ou sans interprètes), visites domiciliaires consenties, reconnaissances multiples, saisies, analyses, rédaction des procès-verbaux, présentation du suspect au juge d'instruction...¹.

¹ ROMBOUX, "Privation de liberté", *Postal Mémoires*, juin 2013, p. 55.

Tijdens de hoorzitting in de Senaat in 2011 over de gevolgen van het Salduz-arrest² verwees de heer Yves Liégeois, vertegenwoordiger van het College van procureurs-generaal, advocaat-generaal te Antwerpen en voorzitter van het expertisenetwerk strafrechtspleging, al naar internationale studies waaruit blijkt dat “de termijn van 24 uur nu al te kort is om een degelijk vooronderzoek te doen en daardoor aanleiding geeft tot een vermenigvuldiging van de voorlopige hechtenis.” De heer Frank Schuermans, hoogleraar aan de VUB en advocaat-generaal te Gent, is het daarmee eens.

Die vaststelling is des te pertinenter daar de Salduz-rechtspraak nieuwe, binnen die termijn te vervullen verplichtingen oplegt: informatie over de ten laste gelegde feiten (met of zonder de bijstand van een tolk), de mogelijkheid om (eventueel met een tolk) gedurende een halfuur overleg te plegen met een advocaat, die beschikt over twee uur om ter plaatse te komen enzovoort³.

De termijn van vierentwintig uur blijkt problematisch in grote onderzoeken naar ingewikkelde en ernstige misdrijven (bijvoorbeeld wanneer een grote criminele bende achter de tralies zit en tientallen mensen worden gearresteerd).

Anders gezegd, dergelijke omvangrijke dossiers lopen het risico op niets uit te draaien vanwege schending van het recht op een eerlijk proces. Vandaar het belang een oplossing te vinden teneinde te voorkomen dat het onderzoek in gevaar wordt gebracht, wat niet alleen nadelig is voor de verdachte en het slachtoffer maar ook voor heel de samenleving. Om publieke verontwaardiging te voorkomen, is het primordiaal de politie en Justitie de middelen te geven om een onderzoek volledig te kunnen voeren en de openbare veiligheid te garanderen.

In de praktijk wordt het bevel tot verlenging evenwel niet of heel weinig door de onderzoeksrechters gebruikt. In het eindrapport van de Salduz-wet wordt immers gewag gemaakt van een geringe toepassing van het bevel tot verlenging⁴. Met die wet is het dus nog altijd niet mogelijk om in ingewikkelde zaken tegemoet te komen aan de vereisten van het onderzoek.

Met dit wetsvoorstel wordt dus de voorkeur gegeven aan de verankering van een termijn van maximaal achtenveertig uur in de Grondwet, in plaats van in een wet die door alle mensen uit de praktijk als te complex en als een bron van rechtsonzekerheid wordt bestempeld.

² “De gevolgen van het arrest Salduz”, Verslag van de hoorzittingen in de Senaat, 2 maart 2011, *Stuk Senaat* nr. 5-685/001.

³ Ch. ROMBOUX, *loc. cit.*, blz. 55.

⁴ http://www.dsb-spc.be/doc/pdf/Salduz_eindrapport_NL.pdf, blz. 165.

Lors de son audition au Sénat sur les suites de Salduz en 2011², M. Yves Liégeois, représentant du Collège des procureurs généraux, avocat général à Anvers et président du réseau d'expertise procédure pénale, faisait déjà référence à des études internationales selon lesquelles “le délai de vingt-quatre heures n'est aujourd'hui plus suffisant pour mener une instruction préparatoire correcte, ce qui a pour effet que l'on doit plus souvent recourir à la détention préventive.” Ce constat est partagé par M. Frank Schuermans, professeur à la VUB et avocat général à Gand.

Ce constat vaut d'autant plus que la jurisprudence Salduz impose de nouvelles obligations à remplir dans ce délai: informations sur les faits reprochés (avec ou sans l'assistance d'un interprète), possibilité de se concerter (éventuellement avec un interprète) une demi-heure avec un avocat qui bénéficie d'un délai de deux heures pour arriver...³.

C'est ainsi que dans de grandes enquêtes complexes et graves (par exemple des enquêtes où une bande criminelle est écrouée et où des dizaines de personnes sont arrêtées), le délai de vingt-quatre heures apparaît comme problématique.

En d'autres termes, des dossiers de cette ampleur courent le risque de tourner court pour cause de violation du droit à un procès équitable, d'où l'importance d'y parer afin d'éviter la mise à mal de l'enquête, préjudiciable pour le suspect, la victime, mais pour aussi la société dans son ensemble. Donner les moyens à la police et à la justice afin de pouvoir mener une enquête à son terme tout en assurant la sécurité publique est primordial pour éviter toute indignation publique.

Toutefois, dans la pratique, l'ordonnance de prolongation n'est pas ou très peu utilisée par les juges d'instruction. En effet, le rapport d'évaluation de la loi Salduz fait état d'une faible application de l'ordonnance de prolongation⁴. Cette loi ne permet donc toujours pas de répondre aux besoins des enquêtes relatives à des affaires complexes.

La présente proposition privilégie donc la consécration d'un délai maximum de quarante-huit heures dans la Constitution plutôt que dans une loi dont tous les praticiens reprochent la complexité et l'insécurité juridique de celle-ci.

² “Les suites de l'arrêt Salduz”, Rapport des auditions au Sénat, 2 mars 2011, *Doc. Sénat* n° 5-685/001.

³ Ch. ROMBOUX, *loc. cit.*, p. 55.

⁴ http://www.dsb-spc.be/doc/pdf/Salduz_rapportfinal_FR.pdf, p. 165.

Versterking van de rol van onderzoeksrechter

Om artikel 12, derde lid, van de Grondwet te wijzigen, moet een machtsevenwicht worden gevonden tussen de politie, het parket en de rechter.

De verlenging van de grondwettelijke aanhoudings-termijn tot 48 uur vergroot echter de mogelijkheden en de armslag van de politie en het parket tijdens de aanvankelijke periode van de vrijheidsbeneming.

Zo hebben de vertegenwoordigers van de balies tijdens de hoorzitting op 15 januari 2016 gepreciseerd dat zij zich alleen tegen een verlenging van de aanhoudings-termijn verzetten als er geen versterkte controle door de onderzoeksrechter zou komen.

De heer Damien Vandermeersch was van mening dat een verlenging van de aanhoudings-termijn tot achtenveertig uur een politieke keuze is die beter zal worden aanvaard met een versterkte controle door de rechter. Volgens de heer Marc Bossuyt, emeritus voorzitter van het Grondwettelijk Hof, zou een verlenging van die termijn niet dreigen te worden vernietigd wegens ongrondwettig, mits in de Grondwet nieuwe waarborgen worden opgenomen.

Volgens de indieners van dit voorstel moet de controle door de onderzoeksrechter niet alleen worden opgenomen in de wet, maar ook in de Grondwet. Er dient immers te worden gestreefd naar een strengere en beter afgebakende regel in de Grondwet, aangezien de bescherming die de Grondwet momenteel biedt, louter bestaat in de betekening en motivering binnen de vierentwintig uur.

Een grondwettelijke verankering van de controle door de onderzoeksrechter zou aldus voorkomen dat het aanhoudingsstelsel om de haverklap zou worden versoepeld, waardoor de vrijheidsbeneming niet langer uitzonderlijk van aard zou zijn. Verankering via de Grondwet biedt bovendien een grotere rechtszekerheid dan via de wetgeving.

Door de onderzoeksrechter – minstens om de twaalf uur zodra de aanhouding ingaat – in te lichten over het verloop van het onderzoek, zou de vrijheidsbeneming ten slotte haar uitzonderlijke aard behouden en zou met de handhaving ervan slechts kunnen worden ingestemd ingeval uit het lopende onderzoek voldoende bewijskrachtige elementen naar voren komen.

Renforcement du rôle du juge d'instruction

Modifier l'article 12, alinéa 3, de la Constitution nécessite la recherche d'un équilibre des pouvoirs entre la police, le parquet et le juge.

Or, la prolongation du délai constitutionnel de la garde à vue à quarante-huit heures renforce le pouvoir et la liberté d'action de la police et du parquet durant la période initiale de privation de liberté.

Lors de leur audition le 15 janvier, les représentants des barreaux ont ainsi précisé que leur opposition à une prolongation du délai de la garde à vue ne valait qu'à défaut d'un contrôle accru du juge d'instruction.

Damien Vandermeersch a estimé que porter le délai de la garde à vue à quarante-huit heures constituait un choix politique qui sera mieux accepté moyennant un contrôle accru du juge, tandis que pour Marc Bossuyt, président émérite de la Cour constitutionnelle, une prolongation de ce délai ne risque pas de subir une annulation pour inconstitutionnalité pourvu que de nouvelles garanties soient inscrites dans la Constitution.

Selon les auteurs de la présente proposition, le contrôle du juge d'instruction doit par conséquent être inscrit non seulement dans la loi, mais également dans la Constitution. Il faut en effet revenir à une règle plus stricte, plus balisée, dans la Constitution, la protection constitutionnelle actuelle consistant uniquement en la signification et la motivation dans les 24 heures.

Une assise constitutionnelle du contrôle du juge d'instruction permettrait ainsi d'éviter des assouplissements à répétition du régime de la garde à vue, lesquels dénatureraient la nature exceptionnelle de la privation de liberté. Elle assurerait en outre une sécurité juridique que ne permet pas une assise législative.

L'information du juge de l'instruction relative au déroulement de l'enquête, à tout le moins toutes les douze heures à partir du début de la garde à vue, permettrait enfin de sauvegarder le caractère exceptionnel de la privation de liberté et de n'autoriser son maintien qu'en présence d'éléments suffisamment probants qui ressortent de l'enquête en cours.

Onwenselijkheid van een afwijkingsregeling voor terroristische misdrijven

Het debat over de uitbreiding van de aanhoudings-termijn heeft plaatsgevonden tegen de achtergrond van terreuraanslagen, waarbij de vraag is gerezen of kan worden voorzien in een afwijkingsregeling voor de misdrijven als bedoeld in titel *I*ter van boek 2 van het Belgische Strafwetboek.

De hoorzittingen hebben echter de aandacht gevestigd op de moeilijkheden die zouden ontstaan ingeval tijdens de aanhouding de tenlastelegging wordt gewijzigd. Dat zou meer bepaald tot procedurefouten kunnen leiden, waardoor een goede aanpak van dergelijke misdrijven meteen op de helling zou komen te staan.

Een dergelijke afwijking is nog minder gerechtvaardigd daar terroristische misdrijven niet noodzakelijk de zwaarst door het Strafwetboek bestrafte, noch de meest complexe misdrijven zijn.

De instelling van een afwijkingsregeling zou ten slotte een gevaarlijk precedent voor andere soorten misdrijven scheppen, naargelang van welke zaken op een bepaald ogenblik prangend actueel zijn. Een en ander biedt dus geen enkele rechtszekerheid.

Dit voorstel strekt er dan ook toe het subtiële en noodzakelijke evenwicht te vinden tussen, enerzijds, efficiëntie, een goed verloop van de gerechtelijke onderzoeken en de bescherming van de maatschappij, en, anderzijds, de inachtneming van de grondrechten (rechten van verdediging, individuele vrijheid van komen en gaan alsook vermoeden van onschuld).

L'inopportunité d'un régime dérogatoire pour les infractions terroristes

Le débat relatif à l'extension du délai de la garde à vue s'est inscrit dans un contexte terroriste, posant la question d'un possible régime dérogatoire pour les infractions visées au titre *I*ter du livre 2 de notre Code pénal.

Or, les auditions ont mis en exergue les difficultés qui en résulteraient en cas de changement d'incrimination au cours de la garde à vue, à savoir des risques de vice de procédure, menaçant partant la bonne répression de telles infractions.

Une telle dérogation se justifie encore moins en ce que les infractions terroristes ne sont pas nécessairement celles qui sont les plus sévèrement réprimées par le Code pénal, ni celles qui sont les plus complexes.

Enfin, instaurer un régime dérogatoire créerait un dangereux précédent pour d'autres types d'infractions, en fonction des grandes affaires du moment, et ne garantit donc aucune sécurité juridique.

Par conséquent, la présente proposition entend trouver le subtil et nécessaire équilibre entre efficacité et bon déroulement des enquêtes judiciaires, protection de la société, d'une part, et respect des droits fondamentaux (droits de la défense, liberté individuelle d'aller et venir et présomption d'innocence), d'autre part.

Olivier MAINGAIN (DéFI)
Véronique CAPRASSE (DéFI)

VOORSTEL TOT HERZIENING

Artikel 1

In artikel 12 van de Grondwet wordt het derde lid vervangen door wat volgt:

“Behalve bij ontdekking op heterdaad kan niemand worden aangehouden dan krachtens een met redenen omkleed bevel van de met het onderzoek belaste en onafhankelijk van het openbaar ministerie optredende rechter, dat bij de aanhouding onmiddellijk moet worden betekend. In geen geval mag die aanhouding langer duren dan achtenveertig uur.”.

Art. 2

Artikel 12 van de Grondwet wordt aangevuld met een vierde lid, luidende:

“Tijdens die termijn moet de onderzoeksrechter, vóór het einde van elke periode van twaalf uur, in kennis worden gesteld van het verloop van de onderzoeksda- den en mag hij op eender welk moment beslissen de aangehouden persoon vrij te laten aan de hand van een met redenen omkleed bevel.”.

14 oktober 2016

PROPOSITION DE RÉVISION

Article 1er

Dans l'article 12 de la Constitution, l'alinéa 3, est remplacé par ce qui suit:

“Hors le cas de flagrant délit, nul ne peut être arrêté qu'en vertu d'une ordonnance motivée du juge chargé de l'instruction, indépendant du ministère public, qui doit être signifiée dès l'arrestation. Cette arrestation ne peut en aucun cas durer plus de quarante-huit heures.”.

Art. 2

L'article 12 de la Constitution est complété par un alinéa 4 rédigé comme suit:

“Durant ce délai, le juge chargé de l'instruction doit être informé, avant l'échéance de chaque période de douze heures, du déroulement des devoirs de l'enquête et peut, à tout moment, décider de la libération de la personne arrêtée par une ordonnance motivée.”.

14 octobre 2016

Olivier MAINGAIN (DéFI)
Véronique CAPRASSE (DéFI)